

“SAŽETAK STUDIJE O ZAKONIMA I REGULATIVAMA O RURALNOM TURIZMU U BIH”

Jasenska Ljutić

(jasenska.ljusic@gmail.com)

Pregled prezentacije

- UVOD – RURALNI TURIZAM
- RURALNI TURIZAM U BIH - ZAKONSKE REGULATIVE
- STANJE NA TERENU- PREZENTACIJA STUDIJE
- PREPORUKE
- DOBRI PRIMJERI

Pojam i definicija ruralnog turizma u svijetu

Prema definiciji Vijeća Europe, ruralni turizam kao širi pojam od samog seoskog turizma je :

- Turizam na ruralnom odnosno seoskom području sa svim aktivnostima koje se provode na tom području

Njegove najznačajnije karakteristike su:

- Mirna sredina, odsutnost buke, prirodni okoliš, komunikacija s domaćinima, domaća hrana i upoznavanje seljačkih poslova

Tome se može dodati i cijeli niz posebnih oblika turističke ponude tj. usluga koje se mogu pružati na ruralnom prostoru.

- Ruralni turizam, posebno na seoskom domaćinstvu, predstavlja velik potencijal razvoja a u samim je začetnicima u BiH
- Ruralnim turizmom, između ostalih, mogu da se bave i:
  - već registrovana porodična poljoprivredna domaćinstva,
  - porodična domaćinstva koja nisu registrovana kao porodična poljoprivredna domaćinstva,
  - fizička lica koja odluče da postanu pružaoci ugostiteljskih usluga u apartmanu, kući za odmor ili sobi za iznajmljivanje

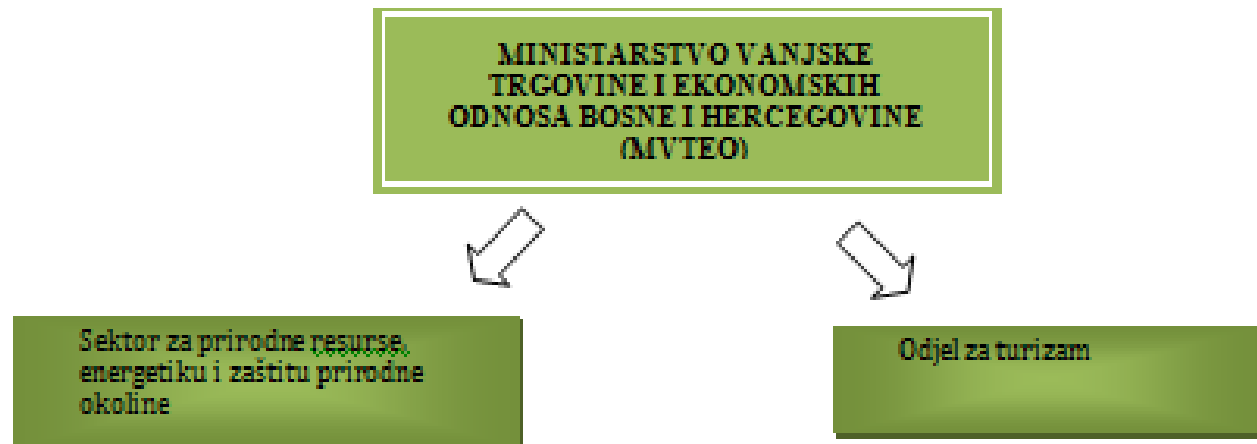
Značaj razvoja ruralnog turizma

- pomaže očuvanju lokalnog identiteta, tradicije i običaja,
- štiti okoliš,
- jača autohtonu, tradicijsku i ekološku proizvodnju
- interakcija poljoprivredne proizvodnje, proizvodnje tradicionalnih proizvoda, prezentacija tradicije, tradicijske gastronomije i turističkih usluga – korištenjem postojećih resursa ruralnog prostora i sela, kao njegovog sastavnog dijela
- važna je revitalizacija postojećih, tradicijskih objekata, kulturne baštine, kojima se daje nova, osuvremenjena privredna – tj. turistička namjena.

RT u BiH- regulatorni okvir

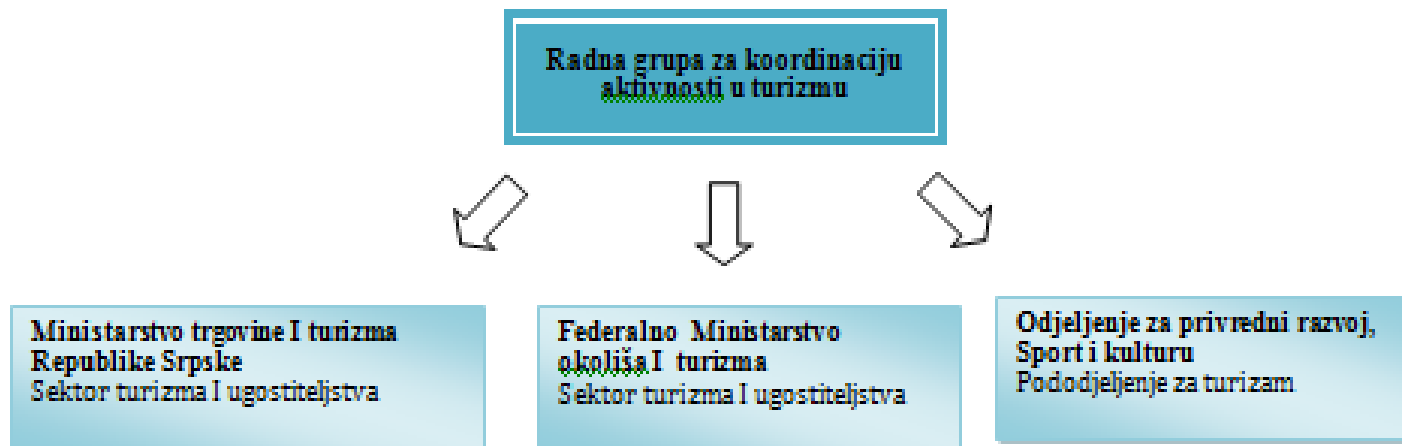
Državni nivo

- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH (MVTEO)
  - ▣ ***Uloga: Koordinacija i kreiranje politike turizma***

Entitetski nivo:

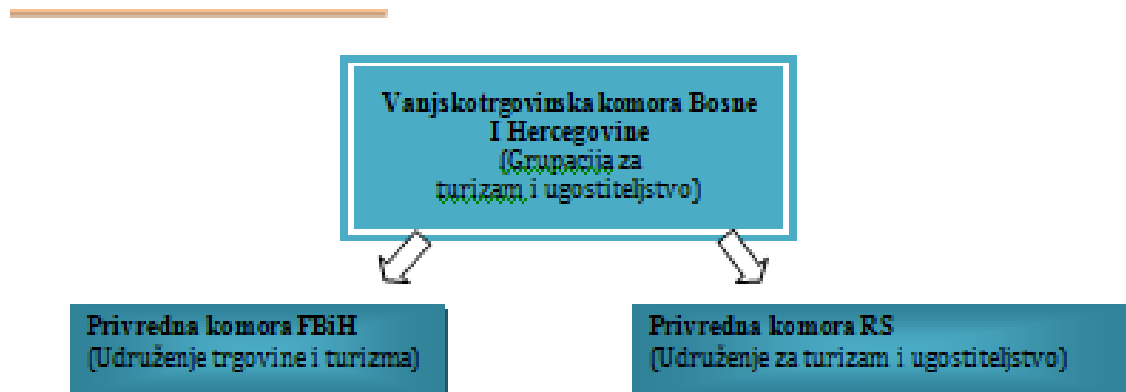
- Federalno ministarstvo okoliša i turizma
- Ministarstvo trgovine i turizma Republike Srpske
- Brčko Distrikt-Odjeljenje za privredni razvoj, sport i kulturu
  - ▣ ***Uloga: Zakonodavstvo i implementacija pratećih propisa***

RT u BiH- institucionalni okvir

Državni nivo:

- Vanjskotrgovinska komora
  - ▣ ***Uloga: Promocija, jačanje sektora i zastupanje interesa pravnih lica u Grupaciji za turizam i ugostiteljstvo***

Entitetski nivo:

- Turističke zajednice i organizacije
  - ▣ *Uloga: Promocija i jačanje sektora turizma*

Kantonalni nivo u FBiH:

- Turističke zajednice Kantona

Analiza zakona o turističkoj djelatnosti u BiH

□ **Zakoni o turističkoj djelatnosti u BiH**

▣ **Federacija Bosne i Hercegovine (F BiH)**

□ *Zakon o turističkoj djelatnosti (Sl. novine F BiH broj 32/09)*

□ *Zakon o turističkim zajednicama i promicanju turizma F BiH (Sl. novine F BiH, broj 19/96; 28/03)*

▣ **Republika Srpska (RS)**

□ *Zakon o turizmu RS (Službeni glasnik RS broj: 112/07)*

Zakonski okvir sa osvrtom na RT u BiH

- **Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH)**
- *Zakon o zaštiti okoliša F BiH (Sl. novine F BiH broj 33/03; 38/09)*
- *Zakon o proizvodnji organske hrane F BiH (Zakon nije donesen)*
- *Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti F BiH (Sl. novine F BiH broj 32/09)*

- **Republika Srpska (RS)**
- *Zakon o zaštiti životne sredine RS (Službeni glasnik RS broj: 28/07)*
- *Zakon o proizvodnji organske hrane (Službeni glasnik RS broj: 75/04; 71/09)*
- *Zakon o ugostiteljstvu RS (Službeni glasnik RS broj: 15/10)*

Pravilnici od značaja za RT u FBiH

- **Pravilnik o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata u seljačkom domaćinstvu**(»Službene novine Federacije BiH«, broj 32/09),
  - **PRILOG I. - UVJETI ZA KATEGORIZACIJU SOBE ZA IZNAJMLJIVANJE - POSTOJEĆI OBJEKT**
  - **PRILOG II UVJET ZA KATEGORIZACIJU SOBE U SELJAČKOM DOMAĆINSTVU**
  - **PRILOG III UVJET ZA KATEGORIZACIJU APARTMANA U SELJAČKOM DOMAĆINSTVU**
  - **PRILOG VII. - UVJETI ZA KATEGORIZACIJU KUĆE ZA ODMOR U DOMAĆINSTVU - POSTOJEĆI OBJEKT**
  - **PRILOG VIII. - UVJETI ZA KATEGORIZACIJU KUĆE ZA ODMOR - NOVI OBJEKT**
- **Pravilnik o razvrstavanju minimalnim uslovima i kategorizaciji drugih vrsta ugostiteljskih objekata za smještaj iz skupine »kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj«**(„Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/09)

Kategorizacija- osnovni uvjeti kuća za odmor i soba u seljačkom domaćinstvu

- 1. OPĆI UVJETI**
- 2. USLUGE PRIHVATA GOSTA I OSTALO**
- 3. HORIZONTALNE I VERTIKALNE KOMUNIKACIJE**
- 4. MINIMALNA NETTO POVRŠINA MODULA KUĆE ZA ODMOR**
- 5. OPREMA, UREĐENJE I OSTALO**
- 6. KUPAONICA**
- 7. ZASEBAN ZAHOD**
- 8. USLUGE DORUČKA, POLUPANSIONA I PANSIONA – NEOBVEZNO**
- 9. UGOSTITELJSKI SADRŽAJI ZA PRIPREMU I USLUŽIVANJE DORUČKA, POLUPANSIONA I PANSIONA - NEOBVEZNO**
- 10. OSTALI SADRŽAJI**
- 11. ČIŠĆENJE I OPĆE STANJE**
- 12. VANJSKI IZGLED OBJEKTA I OKOLIŠ**
- 13. ODRŽAVANJE KUĆE ZA ODMOR**

Registracija ruralnog/seoskog domaćinstva u FBiH

- Pod uvjetima utvrđenim Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti FBiH i propisima donesenim na osnovu Zakona i drugim propisima fizičko lice u domaćinstvu može:
  1. iznajmljivati gostima sobe, apartmane i kuće za odmor, ako je vlasnik najviše do **10 soba**, odnosno 20 postelja,
  2. organizirati kamp na svom zemljištu za najviše **20 smještajnih jedinica**, odnosno 60 gostiju istodobno.
  3. fizičko lice u domaćinstvu može pružati i usluge doručka, polupansiona ili pansiona samo gostima kojima izdaje sobe, apartmane, kuće za odmor i u kampu.

- Za pružanje usluga iz člana 41. ovog Zakona fizičko lice u domaćinstvu dužno je pribaviti rješenje nadležnog organa kojim se odobrava pružanje tih usluga.
Rješenje iz stava 1. ovog člana izdat će se fizičkom licu u domaćinstvu uz sljedeće uvjete:
  1. državljanin je Bosne i Hercegovine,
  2. poslovno je sposobno,
  3. vlasnik je objekta (soba, apartman ili kuća za odmor i sl.) ili zemljišta za kamp,
  4. ispunjava propisane zdravstvene uvjete,
  5. objekt u kojem će se pružati usluge ispunjava propisane minimalne uvjete i uvjete za kategoriju u skladu sa ovim Zakonom,
  6. nije mu pravomoćnom sudskom presudom ili rješenjem o prekršaju izrečena mjera sigurnosti ili zaštitna mjera zabrane pružanja usluga u domaćinstvu.

- Rješenje iz člana 45. stav 1. ovog Zakona nadležni organ izdat će u roku od 15 dana od dana uredno podnesenog zahtjeva, ako su ispunjeni uvjeti iz člana 45. stav 2. ovog Zakona
- Rješenje kojim se odobrava pružanje usluga fizičkom licu u domaćinstvu sadrži:
  1. ime i prezime, jedinstven matični broj i adresu prebivališta podnositelja zahtjeva,
  2. mjesto, ulicu i broj objekta u kojem se pruža usluga,
  3. vrstu ugostiteljske usluge i broj gostiju kojima se usluga može pružiti,
  4. vrstu i kategoriju objekta u kojem se pruža usluga,
  5. podatak o pružanju usluga tokom cijele godine ili sezonski.

Ugostiteljske usluge u seoskom domaćinstvu u FBiH

- u seoskom domaćinstvu mogu se pripremati i posluživati topli i hladna jela, pića i napitci iz pretežno vlastite proizvodnje za najviše **50 lica (izletnika)** istodobno.
- U seoskom domaćinstvu mogu se pružati i usluge degustacije vina ili rakije te posluživanje domaćih narezaka iz vlastite proizvodnje u uređenom dijelu stambenog ili privrednog objekta, u zatvorenom, natkrivenom ili na otvorenom prostoru za najviše 50 lica (izletnika) istodobno,
- mogu se prodavati izrađene narodne rukotvorine kao i organizirati aktivnosti na upoznavanju naslijeđa, načina života i tradicionalne kulture seoskih područja.
- Ministar, uz prethodno pribavljeno mišljenje federalnog ministra poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, propisat će šta se to smatra pretežno vlastitom proizvodnjom, te koje vrste proizvoda ne moraju biti iz vlastite proizvodnje u skladu sa Zakonom

Porezi

- prema **Pravilniku o primjeni zakona o PDV-u** ("Službeni glasnik BiH", broj: 9/05 i 35/05), ("Službeni glasnik BiH", broj: 44/03 i 52/04) **Iznajmljivanje nekretnina** i dijelova nekretnina u bilo koje druge svrhe osim stambenih je **oporezivo PDV-om**

Prema Zakonu o porezu na dohodak člana 32 stoji:

- Porez na dohodak od imovine koji se prema članu 20. ovog Zakona ostvaruje iznajmljivanjem kuća, stanova, soba i kreveta putnicima i turistima koji plaćaju boravišnu taksu, obračunava se i plaća pri svakoj naplati najamnine. **Porez se obračunava po stopi od 10%** na poreznu osnovicu koju čini naplaćeni iznos najamnine umanjen za rashode
- Troškovi koji se priznaju u procentu od prihoda ostvarenog na osnovu iznajmljivanja imovine iznose:
  - 2) **50% prihoda ostvarenog** od iznajmljivanja stanova, soba i kreveta putnicima i turistima za koje je plaćena boravišna taksa.

Boravišna taksa u FBiH

- **Boravišna taksa** za fizička lica koja su registrovana za pružanje usluga smještaja u domaćinstvu za 2013. godinu, utvrđuje se u iznosu od **60,00 KM po krevetu i smještajnoj jedinici u kampu**, ovisno o razredu turističkog mjesta i koeficijentu
- Fizička lica koja su registrovana za pružanje usluga smještaja u domaćinstvu u skladu sa propisom kojim se uređuje ugostiteljska djelatnost (u daljnjem tekstu: ugostitelj), **plaćaju godišnji paušalni iznos boravišne takse za svaki krevet i smještajnu jedinicu u kampu** koji se koriste za pružanje usluga smještaja.
- Dodatni (pomoćni kreveti) oslobođeni su plaćanja godišnjeg paušalnog iznosa boravišne takse.
- Ugostitelji su dužni godišnji paušalni iznos boravišne takse uplatiti na **uplatni račun turističke zajednice kantona do 31. jula** tekuće godine ili u tri rate, s tim da posljednja rata dospijeva 30. septembra tekuće godine, a u skladu sa propisom koji donosi Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.

Analiza tržišta RT u BiH

- 2 sedmice
- 3 regije
- 35 domaćinstava
- Metodologija :
popunjavanje upitnika
- Cilj: realna situacija
poznavanja i primjene
zakonskih regulativa

□ **Istraživanje obuhvata sljedeće segmente/oblasti:**

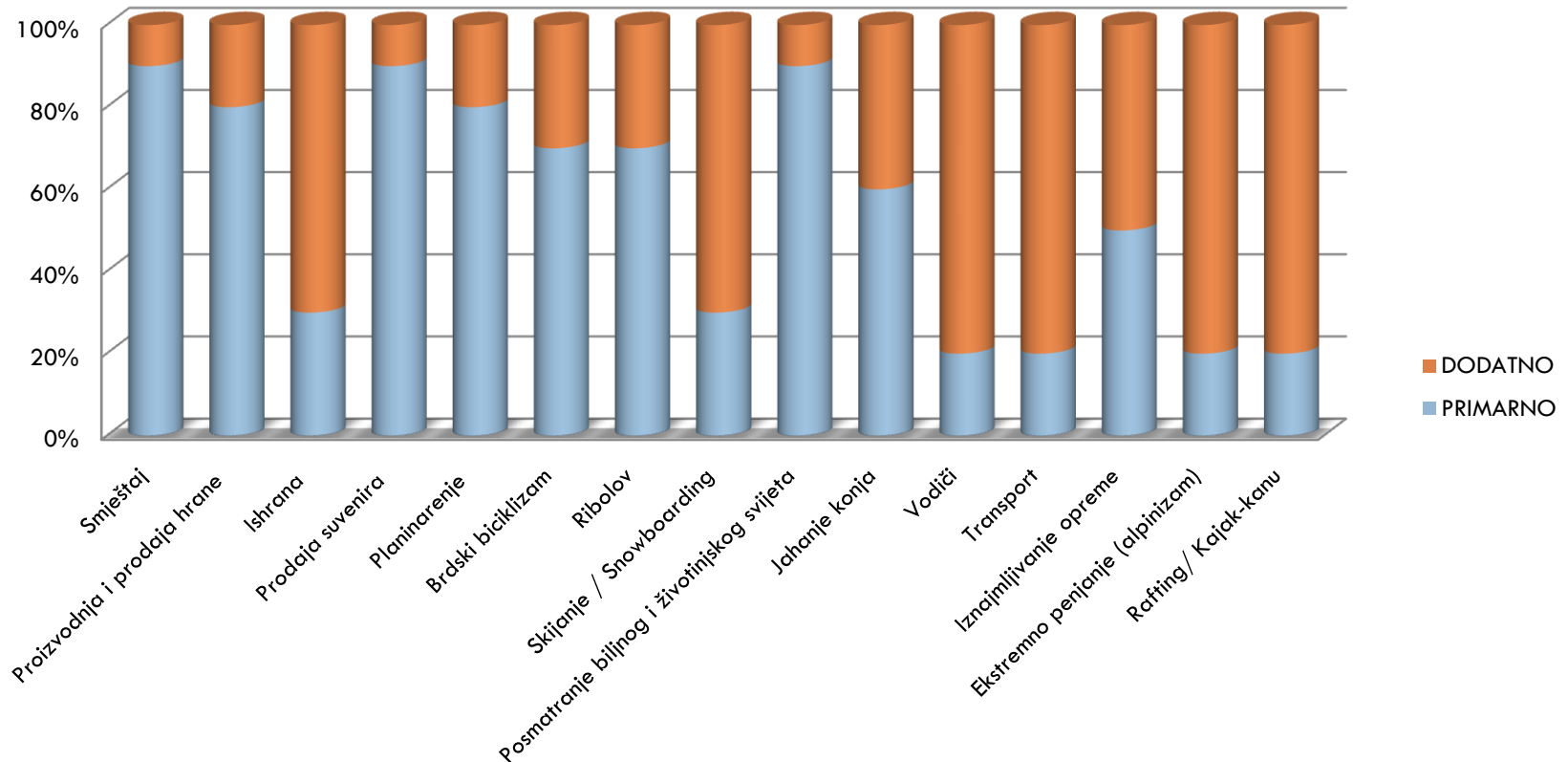
1. Opći podaci o organizaciji/firmi
2. Polje djelovanja aktivnosti (primarno-dodatno)
3. Standardi i razvoj infrastrukture
4. Obrazovanje posjetilaca i interpretacija
5. Lokalna zajednica
6. Saradnja (s drugim instancama istog profila)
7. Poduzetništvo i marketing
8. Zaštita okoliša
9. Potrebe i problemi
10. Zakoni i strategije

Rezultati anketiranja

- Na uzorku od 30 domaćinstava, samo 10 % njih iznajmljivanje soba i kuća smatra primarnim zaposlenjem i izvorom prihoda
- 60 % domaćinstava se bavi poljoprivrednom proizvodnjom
- 20% domaćinstava je pravno regulisalo status

POLJE DJELOVANJA AKTIVNOSTI (PRIMARNO-DODATNO)

POLJE DJELOVANJA

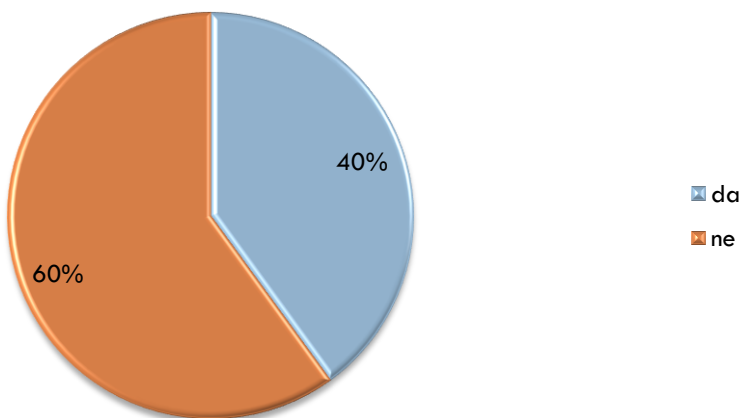
STANDARDI I RAZVOJ INFRASTRUKTURE

Na pitanje Jesu li članovi/uposlenici vaše organizacije/firme prošli obuke u polju djelovanja i koju?

40 % vlasnika domaćinstava nije prošlo nikakvu vrstu obuke dok

60 % vlasnika domaćinstava je učestvovalo na radionicama organizovanim od strane domaćih i međunarodnih nevladinih organizacija

Jeste li upoznati sa standardima koji se primijenjuju u polju vašeg djelovanja?

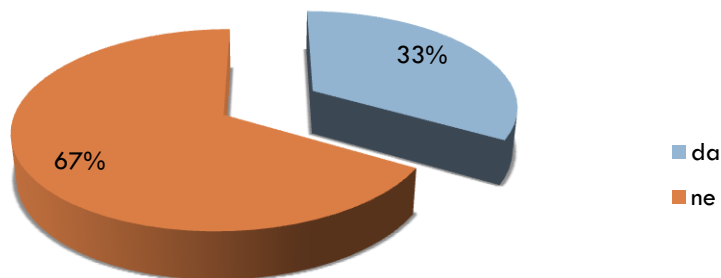

STANDARDI I RAZVOJ INFRASTRUKTURE

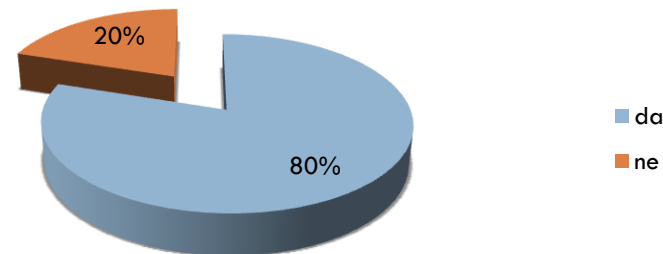
Na pitanje da li razvijate i održavate infrastrukturu rute kojom se krećete?

90 % ispitanika je odgovorilo da budući da se radi o njihovim domaćinstvima na kojima trenutno žive dok

**Da li saradujete sa rukovodiocima
zaštićenih prirodnih područja,
istraživačkim ili konzervacijskim
institucijama**

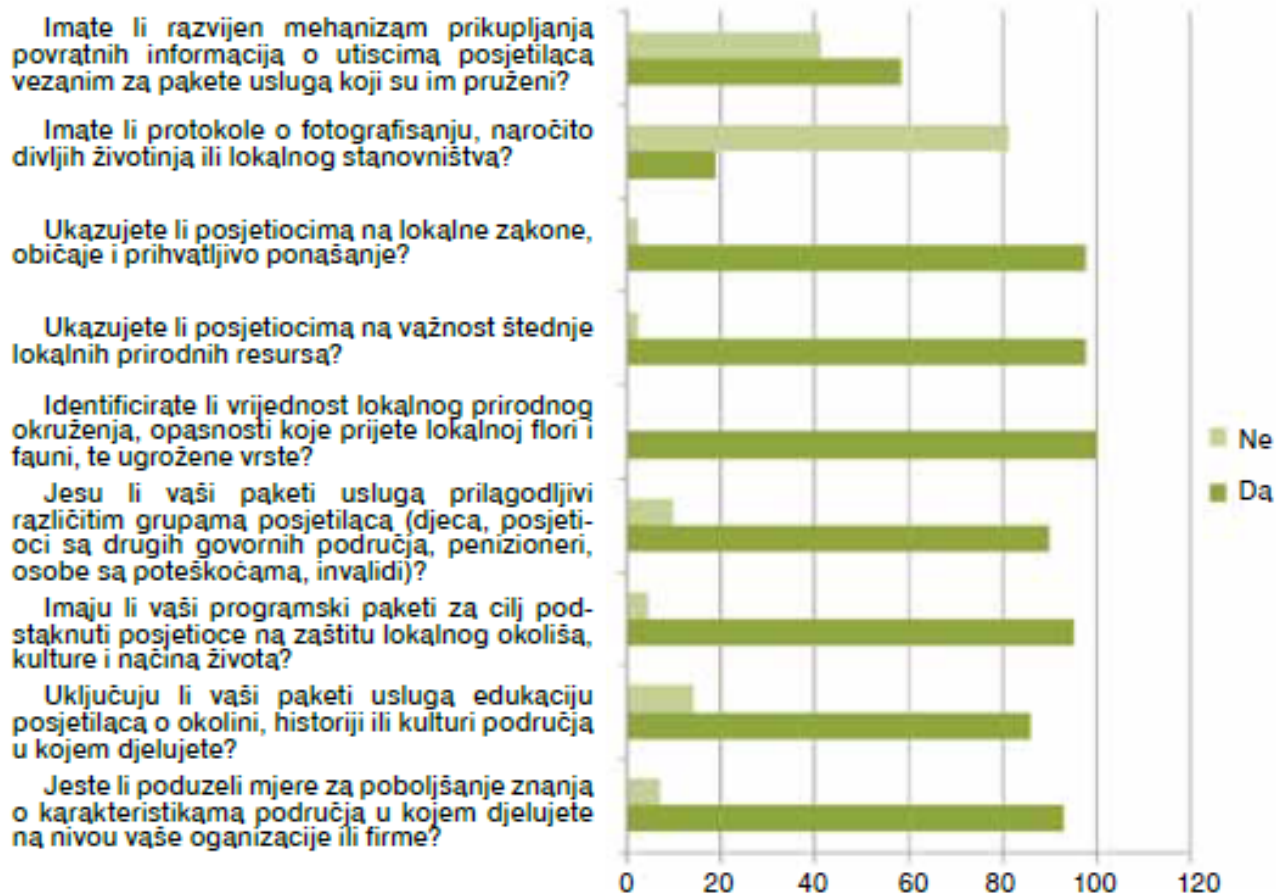

**Da li ste svjesni niza zdravstvenih i
sigurnosnih pitanja koja mogu biti
relevantna za korisnike vaših usluga?**

OBRAZOVANJE POSJETILACA I INTERPRETACIJA

Na slijedećem grafu može se vidjeti na koji način domaćinstva utiču na spoznaju posjetilaca o prirodi i ostalim bitnim stvarima

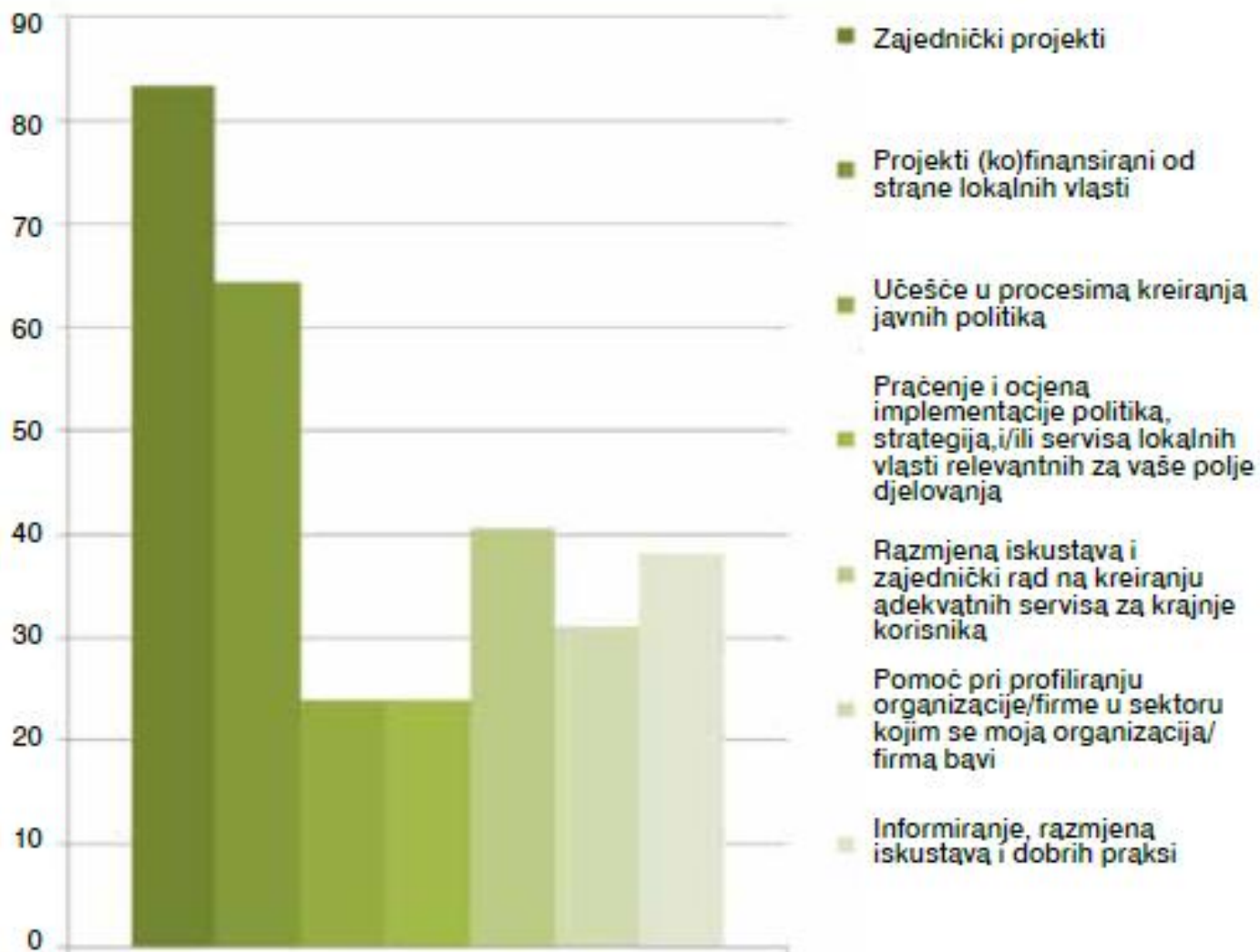
LOKALNA ZAJEDNICA

Odnos domaćinstava prema lokalnoj zajednici

	Da	Ne
Konsultujete li lok.zajednicu u vezi vaših paketa?	80,95%	19,05%
Utiču li paketi vaših usluga na svakodnevni život lokalne zajednice?	81%	19%
Jesu li kulturne i historijske informacije koje nudite odgovarajuće i provjerene?	92,5%	7,5%
Kupujete li lokanu hranu, pića i suvenire?	82,5%	17,5%
Kupujete li vašu opremu, dobra i usluge društveno odgovornih kompanija?	82,5%	17,5%
Sarađujete li sa drugim privrednim subjektima?	100%	0%
Koristite li ekološki prihvatljive proizvode?	92,3%	7,7%
Sarađujete li sa lok. Vlastima?	83,3%	16,7%

U najvećem broju slučajeva domaćinstva s lokalnim vlastima saradnju ostvaruju preko zajedničkih projekata, a najmanje kroz praćenje i ocjene implementacije politika, strategija i/ili servisa lokalnih vlasti relevantnih za polje djelovanja i razmjena iskustava i zajednički rad na kreiranju adekvatnih servisa za krajnje korisnike

NAČIN OSTVARIVANJA SARADNJE SA LOKALNIM VLASTIMA

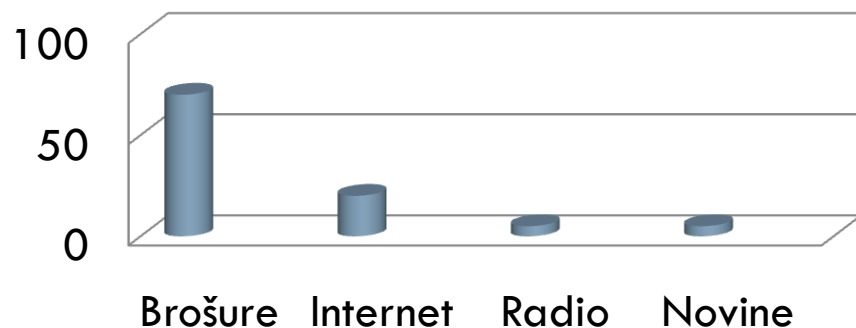

SARADNJA

- 54% organizacija nije zadovoljstvo saradnjom s lokalnim vlastima.
- 64% organizacija uključeno je u projekte koje podrazumjevaju obrazovanje ili trening
- 50 % organizacija ima uspostavljenu saradnju s domaćinstvima istog profila od kojih je 75% zadovoljno nivoom te saradnje. Saradnja je uglavnom uspostavljena preko zajedničkih projekata/ponuda.
- 80 % domaćinstava koje nemaju kreirane zajedničke programske pakete zainteresirane su za saradnju.
- 70 % organizacija članom su neke saveza/mreže, strukovnih ili drugih udruženja.

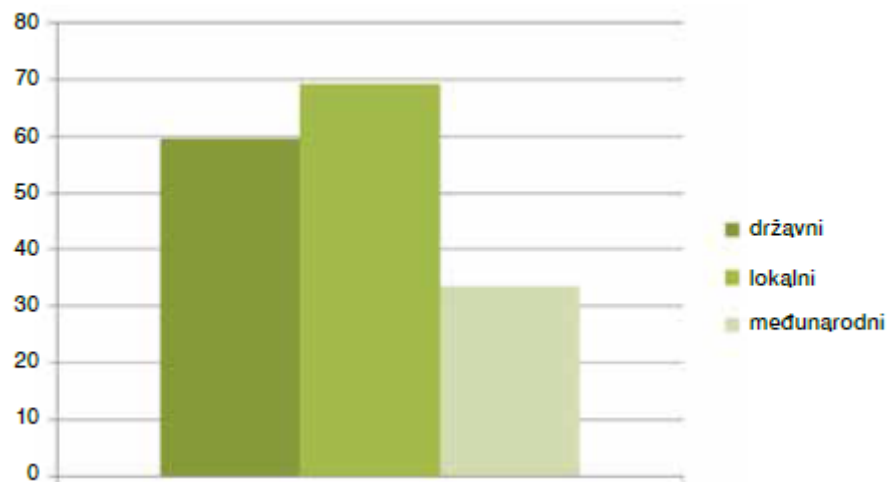
PODUZETNIŠTVO I MARKETING

Način oglašavanja usluga

69,05% organizacija saraduje s turističkom zajednicom, od kojih 55% smatra da je rad turističkih zajednica loš. 45% organizacija sudjeluje na turističkim sajmovima

Na kom nivou se najviše oglašavate ?

Zaštita okoliša

Odnos prema okolini

Koristite li odgovorno drvne i vodene resurse?	92,85%	2,43%
Propagirate li odgovorno ribarenje?	83,33%	9,75%
Minimalizirate li korištenje motornih vozila?	80,95%	19,51%
Prikupljate i otklanjate otpad gdje god možete?	97,61%	2,43%
Koristite li kontejnere za recikliranje i upotrebljavate proizvode bez mnogo ambalaže?	71,42%	24,39%
Brinete li o zaštiti lokalnih voda od hemikalija i drugih zagađivača?	100%	0%
Koristite li proizvode za čišćenje, pranje suđa ili pastu za zube u blizini pitke vode?	14,28%	85,36%
Učestvujete li direktno u konzervaciji, rehabilitaciji, istraživanju ili monitoringu okruženja u lok. zajednici?	50%	48,78%

PROBLEMI I POTREBE

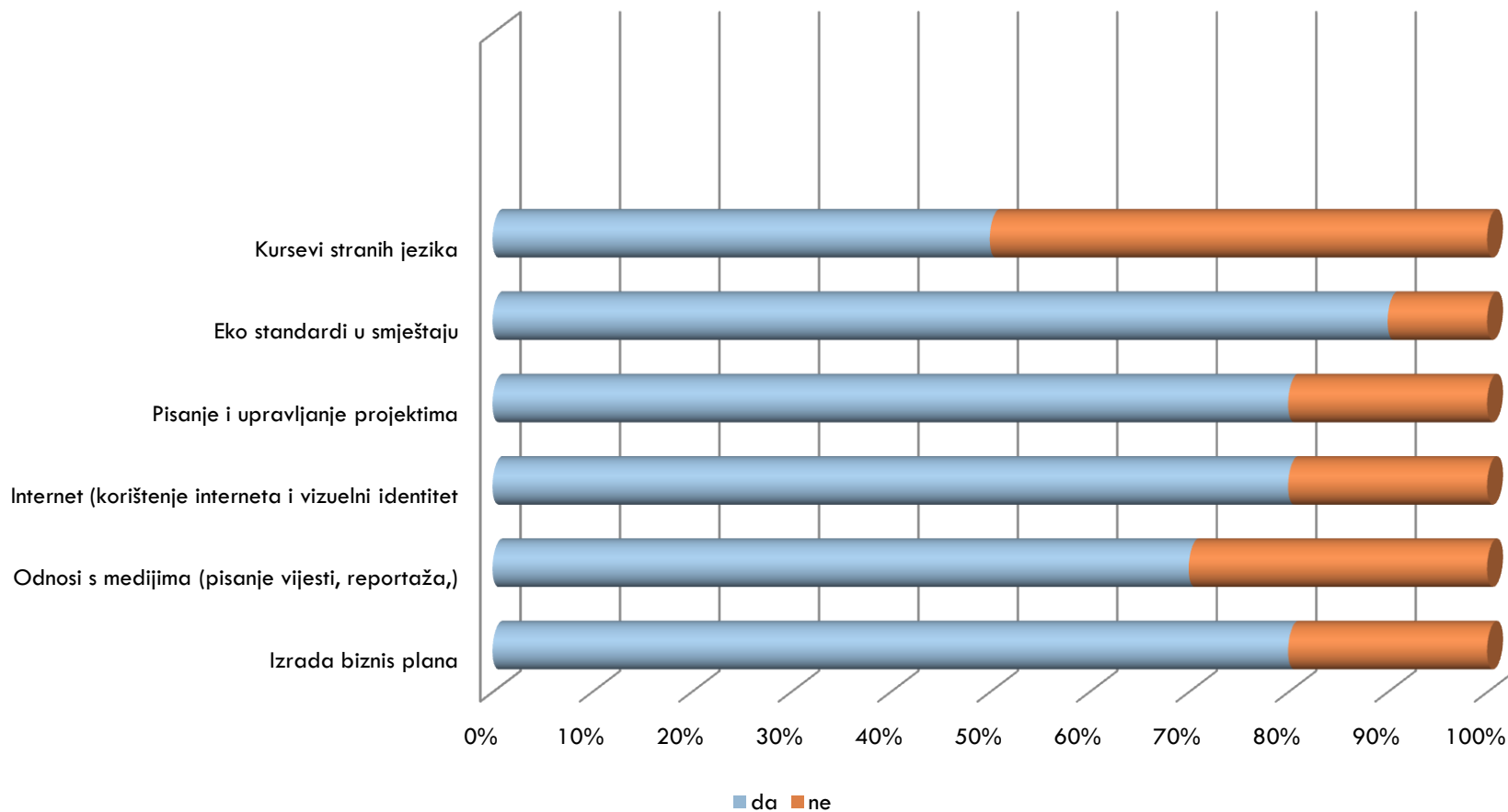
S kojim problemima se vaše domaćinstvo susreće u svom radu?

PROBLEMI I POTREBE

Koje su potrebe vaše organizacije za unapređenje
rada i usluga

ZAKONI I STRATEGIJA

- 90 % domaćinstava nikako nije bilo uključeno u procese konsultacija tokom izrade zakona i/ili strategija.
- 60% domaćinstava trenutni zakonski okvir ocjenjuje kao loš.
- Samo 10 % organizacija smatra da odlično poznaju mogućnosti ostvarivanja ciljeva kroz neprofitni sektor.

Preporuke

- ojačanje institucionalnih sporazuma i regulacija za planiranje i upravljanje ruralnim razvojem
- podrška kroz treninge, teambulding-e i promociju dobrih navika
- zaštita životne sredine i očuvanje kulturno-historijske baštine
- Podrška kroz stabilnije zakonske regulative zaštite čovjekove okoline i očuvanja prirode
- Osigurati socio-ekonomski razvoj lokalnog stanovništva
- Razvoj ruralnog turizma kroz EU I IPA projekte

Pozitivni primjeri

Organska farma Šalakovci, Vlašić
Marića Gaj, Mostar
Kuća Obojak, Fojnica

□ **Hvala na pažnji 😊**